

Komitean mietintö n. s. yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamisesta.

Kirjelmässä marraskuun 24 päivältä 1913 on Valmistavan poika-ammattikoulun Johtokunta esiintuomillaan perusteilla esittänyt rinnakkaiskurssin perustamista koulun suomenkielisen osaston ensimmäiselle luokalle sekä tarpeellisen määrärahan myöntämistä tätä varten. Samalla Johtokunta huomautti, ettei rinnakkaiskurssien järjestäminen nykyiseen valmistavaan ammattikouluun tyydyttävästi ratkaisisi tätä kysymystä siihen suureen oppilaslukuun katsoen, jonka tulisi kansakoulukurssin suoritettuaan päästä ammattikouluun; ja ehdotti Johtokunta tämän johdosta, että perustettaisiin uusi yksinkertainen valmistava ammattikoulu Ammattikasvatuskomitean mietinnössä N:o II esitetyn suunnitelman mukaan sekä asetettaisiin komitea asiaa edelleen valmistelemaan.

Asiasta antamassaan lausunnossa joulukuun 11 päivältä 1913 Rahatoimikamari periaatteessa puolsi Johtokunnan ehdotusta yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamista koskevan kysymyksen valmistelemisesta, kuitenkin sillä edellytyksellä että, kun asian taloudellinen kantavuus vielä oli selvittämättä, Kamarille varattaisiin tilaisuus lausunnon antamiseen mainitusta seikasta.

Kokouksessaan tammikuun 20 päivänä kuluva vuotta päätti Kaupunginvaltuusto, samalla kun myönsi määrärahan ehdotetun rinnakkaiskurssin toimeenpanoon, allekirjoittaneista kokoonpantuun komiteaan lähettää kysymyksen uuden ammattikoulun perustamisesta edellä mainittua tarkoitusta varten.

Tehtävänsä täytettyään saa Komitea Kaupunginvaltuustolle antaa mietintönsä ja ehdotuksensa asiasta.

Syyskuun 12 päivänä 1900 annetun Armollisen julistuksen pohjalla ammattikasvatuksen edistämiseksi järjestetyt oppilaitokset jakautuvat kahden eri ryhmään, nimittäin käsityöläiskouluihin ja valmistaviin ammattikouluihin. Käsityöläiskoulut, joihin etusijassa otetaan käsiammateissa tahi muissa elinkeinoissa palvelevia oppilaita, työskentelevät iltasin ja niissä annetaan opetusta ainoastaan tietopuolisissa aineissa, kirjanpidossa, piirustuksessa ja piirtämisessä. Julistuksen määräyksissä on kuitenkin varattu

Erilaatuiset
ammatti-
koulut.

tilaisuus sellaisten koulujen perustamiseen, joissa mainittujen aineitten ohessa myös opetetaan käytännöllistä työtä. Nämä n. s. valmistavat ammattikoulut pyrkivät antamaan oppilailleen sellaisia tietoja ja käytännöllisiä taitoja, jotka ovat sopivana valmistuksena johonkin ammattiin pyrkiville, ja niiden tehtävänä on sen ohessa täyttää se vuoden tahi parin joutoaika, mikä kuluu kansakoulusta pääsyn ja nuoreksi ammattityöntekijäksi pääsemisen välillä, sekä siten suojella alaikäisiä katuelämän ja joutilaisuuden vahingollisilta vaikutuksilta. Kaksi tuollaista oppilaitosta työskentelee nykyään Helsingissä, nimittäin vuonna 1899 perustettu valmistava poika-ammattikoulu sekä vuonna 1905 perustettu valmistava tyttöammattikoulu.

Näiden koulujen oppilasluku on niiden perustamisesta lähtien kasvanut ja viime vuosina on lukuisa määrä pyrkijöitä, erittäinkin suomenkielisille osastoille aikovia, täytynyt tilan puutteessa jättää vastaanottamatta. Koulun pyrkijäin luvun tuntuvan lisääntymisen johdosta on Kaupunginvaltuusto, niin kuin edellä mainittiin, päättänyt valmistavaan poika-ammattikouluun perustettavaksi suomenkielisen rinnakkaisosaston.

Tämän koulun Johtokunta on kuitenkin ollut sitä mieltä, ettei puheenalainen laajennus vielä suo tilaisuutta ammattiopetuksen antamiseen kaikille niille kansakouluista pääseville pojille, jotka haluavat sopivaa valmistelua voidakseen päästä työpajaan tahi teollisuuslaitokseen; ja tähän nähden on Johtokunta puoltanut uuden koulun perustamista lisääntyneen oppilasmäärän vastaanottamiseksi. Sopiva koulumuoto on Johtokunnan mielestä valtion ammattikasvatuskomitean puoltama yksinkertainen ammattikoulu, jommoisen perustaminen ja voimassapito kävisi halvemmaksi kuin nykyisten koulujen. Tämä ammattikoulutyyppi eroaa vanhemmista kouluista etusijassa siinä, että tietopuolisten oppiaineiden lukua on vähennetty ja sen sijaan pannaan käytännöllisen työn opetukseen vastaava määrä enemmän aikaa. Tällä keinoin saavutettaisiin perusteellisempi työtaito ja lähempi yhdenmukaisuus samantyyppisten ulkomaisten koulujen kanssa.

Kansakoulun jatkuoluokat.

Sopivinta valmistavaa ammattikoulutyyppiä valitessa on muistettava, että edellä mainitut poikain ja tyttöjen ammattikoulut eivät ole ainoat kunnan laitokset, joissa yleimmästä kansakoulusta päässeet oppilaat voivat jatkaa opinnoitaan, vaan että tilaisuutta tähän tarjoutuu *kansakoulun jatkoloukullakin*. Vaikka kysymys kansakoulun jatko-opetuksen uudestijärjestämisestä nykyään on Kaupunginvaltuuston asettaman toisen komitean valmisteltavana, ei Komitea kuitenkaan ole katsonut voivansa tässä yhteydessä olla kiinnittämättä huomiota tähänkin opetushaaraan verrattuna ammattikoulujen toimintaan.

Kaupungin kansakoulujen jatkoluokkia on järjestetty sekä poikia että tyttöjä varten ja eräillä näistä luokista on yhteisopetuskin käytännössä. Nykyään on olemassa 2 luokkaa sekä poikia että tyttöjä, 1 luokka poikia ja 3 luokkaa tyttöjä varten, kaikilla suomi opetuskielenä. Ruotsinkielisiä naispuolisia oppilaita varten on 2 jatkoluokkaa. Kurssi on kaikilla luokilla yksivuotinen.

Suomenkielisillä poikain jatkoluokilla opetetaan seuraavia aineita alempana mainitun tuntijaon mukaan:

O p p i a i n e e t.	Tuntia viikossa.
Uskonto	1
Äidinkieli	6
Sivistyshistoria	2
Laskento ja kirjanpito	3
Maantieto ja yhteiskuntaoppi	2
Luonnonoppi ja terveysoppi	2
Puutyöt, maalaus, taonta	8
Kirjansidonta	2
Laulu	1
Voimistelu	1
Ruotsinkieli	3
Yhteensä	31

Niiden kolmen jatkoluokan koko oppilasluku, joihin poikia vastaanotetaan, näkyy seuraavasta taulusta:

V u o s i.	Oppilas- luku.
1909—1910	21
1910—1911	9
1911—1912	39
1912—1913	60

Suomenkielisten jatkoluokkain naispuolisten oppilaiden luku on paljon suurempi ja oli vuonna 1912—1913 kaikkiaan 157. Ruotsinkielisillä tyttöjen jatkoluokilla oli 88 oppilasta.

Vuonna 1912—1913 pääsi ylemmistä suomenkielisistä kansakouluista 416 poikaa ja 425 tyttöä, ruotsinkielisistä 192 poikaa ja 244 tyttöä. Huomaa siis, että suomea puhuvain poikain määrästä ainoastaan noin seitsemäsosa tulee jatkuoluokalle, jota vastoin tytöistä noin kolmasosa jatkaa koulunkäyntiään. Ruotsinkielisistä kansakouluista päässeistä tytöistä niinkään likimain joka kolmas suorittaa jatkuoluokan kurssin.

Vertailun vuoksi esitetään tässä valmistavassa poika-ammattikoulussa noudatettava tuntijakokaava:

O p p i a i n e e t.	Viikkotunteja.	
	I l.	II l.
Luennoita keksijöistä, keksinnöistä ja ammatti- asetuksista	—	2
Äidinkieli oikeinkirjoituksen yhteydessä	4	2
Mittausoppi ja mittausopillinen laskento	4	2
Laskento	5	3
Luonnonoppi	3	3
Teknologia ja ainesoppi	2	2
Kirjanpito	—	4
Käsivaraispiirustus	6	4
Projeksionioppi	6	—
Ammattipiirustus	—	8
Verstastyö	12	12
Yhteensä	42	42

Jatkuoluokan ja ammattikoulun opetus suunnitelmalla on siis huomattava ero. Jatkuoluokalla annetaan opetusta pääasiallisesti yleissivistystä laajentavissa oppiaineissa sekä eräissä käsiteollisuuden haaroissa, jota vastoin ammattikoulu työskentelee teknilliseen suuntaan. Verstastyön oppituntien luku on ammattikoulussa hiukan suurempi ja tämän työn opetus varmaankin tehokkaampi, siihen nähden että työtä ei hajoiteta monelle taholle niinkuin jatkuoluokalla on laita. Työpajoihin ja tehtaisiin aikoville kansakoulunoppilaille tarjoaa ammattikoulu sentähden Komitean mielestä paljon parempaa valmistavaa kasvatusta.

Niinkuin edellä olevasta on käynyt selville, on ainoastaan sangen pieni murto-osa kansakouluista päässeistä pojista käynyt jatkuoluokkia. Jatkuoluokan kurssin suoritus ei estä sitten menemästä ammattikouluun, mutta sellaisen

koulunkäynnin kustannukset käyvät yleensä liian rasittaviksi. Kun kuitenkin ammattikoulu Komitean mielestä tarjoo paljon sopivampaa kasvatusta teollisuus- tahi käsiammattiin aikoville ja ammattikouluihin nähtävästikin ajan oloon tulee lukuisasti oppilaita, on Komitea näiden kahden koulutyypin valinnassa antanut etusijan ammattikoululle.

Jatkoluokat ovat tosin tarpeellisia oppilaille, joilla ei ole taipumusta käytännölliseen työhön, mutta Komitean mielestä ovat ammattikoulut käytännöllisiin ammatteihin pyrkiville nuorukaisille kansakouluihin liittyviä jatkuoluokkia edullisemmat, vaikkapa viimeksi mainittujen kurssia pitennettäisiinkin. Tälle käsitykselleen on Komitea saanut tukea Ruotsin Kauppakollegin teknillisen neuvojan antamasta lausunnosta, jossa varmasti esitetään, että käytännöllistä kasvatusta tarkoittavaa ammattiopetusta ei ole annettava kansakoulun johdettavaksi kansakouluperiaatteiden mukaan, siitä kun olisi tuskin mitään hyötyä teollisuudelle ja käsiammateille, vaan on se asetettava niiden viranomaisten yhteyteen, joilla on ammattien edistäminen huolenaan.

Komitea on siis havainnut, että kunnan on syytä jatkaa sitä samaa tietä, jolle on astuttu perustamalla ammattikouluja kaupunkiin. Sopivimpaan koulumuotoon nähden on Komitea, samoin kuin poika-ammattikoulun Johtokuntakin, sitä mieltä, että siten järjestetty oppilaitos kuin Ammattikasvatuskomitea on suunnitellut *Yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun* nimisenä olisi taroituksenmukaisin esillä olevan tarpeen täyttämiseen. Tämä laitos eroaisi, niinkuin jo mainittiin, nykyisestä ammattikoulusta etupäässä siinä, että suurempi tuntiluku käytettäisiin käytännölliseen työhön, jota oppilaat yleensä enemmän harrastavat. Tuollaisen koulun voimassapito kävisi jonkin verran halvemmaksi kuin nykyisen koulun, syystä että ammattityön opettajia yleensä on saatavissa vähemmällä palkalla kuin tietopuolisten aineiden opettajia, jotka enimmäkseen ovat arkkitehtejä ja insinöörejä.

Komitean ehdottama yksinkertainen ammattikoulu.

Seuraavassa esittää Komitea ehdotetun uuden koulutyypin pääpiirteet, jonka koulun, erotukseksi vanhemmista kouluista, sopisi nimittää *Ammattityökouluksi*.

Ammattityökoulun tarkoituksena olisi tarjota ylemmän kansakoulun Tarkoitus ja käyneille pojille tilaisuutta jatkuvan opetuksen ja hyödyllisen työskentelyn järjestysmuoto. saamiseen, joka samalla olisi sopivana valmistuksena teollisuus- tahi käsiammattiin pyrkiville. Koulussa annettaisiin opetusta osin tietopuolisissa aineissa, osin piirustuksessa ja verstastyössä. Kun pääkaupungissa harjoitetaan melko laajaa metalliteollisuutta ja valmistavassa ammattikoulussa on huomattu harrastuksen metallitöihin aina olleen vallitsevana, on Komitea tahtonut ehdottaa, että uuden koulun työaineina olisivat metallit, pääasiassa rauta. Mikään ei estä kouluun vastedes, jos tarvetta ilmenee, perustamasta puutyöosastoa.

Oppikurssin tulisi olla kaksivuotinen ja kunkin luokan oppilasluvun

enintään 40. Tuollaisen koulun koko oppilasluku olisi niinmuodoin 80, ellei niihin perusteta rinnakkaisluokkia.

Työvuosi alkaisi syyskuun 1 päivänä ja päättyisi toukokuun lopussa, jona aikana pidettäisiin tarpeelliset, lyhyet lomat.

Verstaaseen nähden on ajateltavissa, että siinä varattaisiin tilaa joko ainoastaan yhden luokan opettamiseksi kerrallaan tahi molempain luokkain opettamiseksi yhtäikää. Edellisessä tapauksessa voi verstaasopetuksen viikottainen tuntiluku olla enintään 24, jälkimmäisessä tapauksessa suurempi. Vaikka tosin olisi toivottavaa, että verstaasopetuksen laajuutta kävisi lisääminen, on Komitea kuitenkin kustannuksiin katsoen tyytynyt ehdottamaan, että verstaas laitettaisiin ainoastaan 40 oppilasta varten.

Kaupungin nykyisissä ammattikouluissa annetaan opetusta suomeksi ja ruotsiksi eri osastoilla, kuitenkin niin että eräiden käytännöllisten aineiden opetus on yhteinen. Näissä kouluissa ei ole oltu täysin tyytyväisiä tähän järjestykseen, syystä että on katsottu opetuksen siitä kärsivän. Komitea sentähden ehdottaa, että tästälähin säännöllisesti perustettaisiin vain yksikielisiä kouluja, varsinkin kun kaksikielinen koulu ei ole mainittavasti halvempi kahta yksikielistä koulua. Ensimmäiseksi perustettavassa koulussa tulisi suomen olla opetuskielenä, ja tarpeen vaatiessa kävisi sitä laajentaminen rinnakkaisosastolla. Ruotsinkielisen koulun tarpeen osottauduttua pakottavaksi sopisi sellaisen perustaa saman suunnitelman mukaan.

Opetus ja
tuntijako-
kaava.

Opetusta annettaisiin mahdollisimman vähälukuisissa tietopuolisissa aineissa ja sen sijaan käytettäisiin enemmän aikaa piirustukseen ja verstaastyöhön. Oppiaineiksi on Komitea Ammattikasvatuskomitean ehdotuksen mukaisesti tahtonut puoltaa: äidinkieltä, laskentoa ja mittausopillista laskentoa, piirustusta ja piirtämistä, teknologiaa ja ammattioppia sekä verstaastyötä. Näiden lisäksi on Komitea ehdottanut toisena työvuonna opetettavaksi luonnonoppia. Näin on tehty, syystä että Ammattikasvatuskomitean ehdottamaa verstaastyön tuntilukua on hiukan supistettu ja on ollut tarpeellista korvata tämä supistus.

Ammattityökoulun tuntijako oli siis järjestettävä seuraavan suunnitelman mukaan:

Ensimmäinen luokka:

Äidinkieltä.....	2 tuntia viikossa
Laskentoa ja mittausopillista laskentoa	4 " "
Piirustusta (projektsioni- ja ammatti- piirustusta)	6 " "
Verstaastyötä	24 " "
Yhteensä 36 tuntia viikossa	

Toinen luokka:

Äidinkieltä (ainekirjoitusta).....	2 tuntia viikossa
Laskentoa, mitta- ausopillista laskentoa, hinnoittelua, kirjan- pitoa	4 ” ”
Luonnonoppia	2 ” ”
Teknologiaa ja ammattioppia.....	2 ” ”
Ammattiopirustusta	6 ” ”
Verstastyötä	24 ” ”

Yhteensä 40 tuntia viikossa

Tietopuolisessa opetuksessa olisi käytettävä saatavissa olevia ja tarkoitukseen sopivia oppikirjoja. Sekä tätä että piirustuksen opetusta olisi koulun tarkoituksen mukaisesti teknikon annettava. Verstasopetusta antaisivat siihen sopivat työmestarit, ja olisi tässä mikäli mahdollista noudatettava jo piirustustunneilla valmistettuja piirustuksia. Verstasopetuksen tulisi tähdätä käyttökelpoisten esineiden valmistamiseen, koska tämä herättää ja pitää viireillä oppilaiden harrastusta. Koulu hankkisi oppilaille työaineet, ja valmiiden töiden tulisi jäädä koulun hyväksi, joka ne voisi myydä, jos ne ovat kaupaksi käypä. Siinä tapauksessa että työt myydään, tulisi koulun maksaa korvaus myytyjen töiden valmistajille. Tämä luultavasti innostaisi oppilaita jatkuviin ponnisteluihin ja ehkä myös helpottaisi niiden koulunkäyntiä.

Yksinkertaiset piirtimet, piirustuspaperi y. m. olisi koulun toimesta hankittava oppilaille alennetusta hinnasta.

Koulun olisi hankittava tarpeellinen opetusvälinekokoelma kuvataului-
neen ja mallineen, minkä lisäksi opettajille tarkoitettu, kirjoja ja aikakaus-
lehtiä käsittävä kirjasto olisi välttämätön.

Verstaaseen olisi hankittava tarpeelliset työ- ja tarvekalut sekä koneet.

Kouluun olisi asetettava tietopuolisten aineiden opettaja, joka samalla toimisi koulun johtajana. Hän olisi velvollinen opettamaan 26 tuntia viikossa. Luokilla olisi hän tosin velvollinen opettamaan vain 20 tuntia, mutta jällellä olevat 6 tuntia hänen tulisi oleskella verstaassa valvomassa siellä annettavaa opetusta.

Kun tietopuolisten aineiden ja piirustuksen viikkotuntien luku suunnitelman mukaan olisi kaikkiaan 28, kävisi tarpeelliseksi jällellä olevia 8 tuntia varten asettaa palkkiota nauttivia tuntiopettajia.

Verstasopetusta varten olisi asetettava työmestari ja alityö-
mestari, joiden molempain opetusvelvollisuus käsittäisi 48 tuntia viikossa.

Ammattityökoulussa sopisi noudattaa seuraavaa Komitean laatimaa *ope-
tusohjelmaa*:

Äidinkieli. I luokka. Oikeinkirjoitusta ja sen ohessa harjoituksia käsi-alan parantamiseksi. Oikeinkirjoitusharjoituksia varten käytetään ammatissa ja liike-elämässä esiintyviä kirjoitelmia, esimerkiksi ilmoituksia, tilaus- ja velkomiskirjeitä, posti- ja tullilomakkeiden täyttämistä y.m.

II luokka. Oikeinkirjoitusharjoituksia jatketaan laatimalla valtakirjoja, kuitteja, velkakirjoja, virkahakemuksia y.m. Yksinkertaisia työselityksiä ja omintakeisempia kirjoitelmia.

Molemmilla luokilla lukemista jostakin ammattikoululle sopivasta luku-kirjasta, jolloin otetaan huomioon kielioopin tärkeimmät säännöt.

Laskento ja mittausoppillinen laskento (hinnoittelu, kirjanpito). *I ja II luokka.* Kansakoulukurssin kertaus, jolloin esimerkit, mikäli mahdollista, otetaan ammattialalta.

Mittausoppillinen muoto-oppi ynnä mittausoppillisia laskelmia

Hinnoittelun alkeet sopivin esimerkein.

Yksinkertaisten töiden kustannusarvioita.

Kirjanpitoa.

Luonnonoppi. II luokka. Fysikan ja kemian tärkeimmät kohdat ammattialaan sovitettuina.

Teknologia ja ammattioppi. II luokka. Raaka- ja työaineet, niiden esiintyminen ja muokkaileminen. Tavallisimmat ammatissa käytettävät työ- ja tarvekalut sekä koneet. Eri työmenettelyt. Työtuotteet.

Piirustus ja ammattiopiirustus. I ja II luokka. Projektsionikäsitteen ja projektsionimenettelyn selvitys. Ammattiesineiden piirtämistä tämän menettelyn mukaan, ja pitää opetuksen kohdistua työpiirustusten laatimiseen sittemmin verstaassa valmistettavia esineitä varten.

Verstastyöt. Verstastyön opetusta annetaan mahdollisimman järjestelmällisesti, ja on oppilaita siinä harjoitettava suorittamaan työ piirustuksen mukaan. Opetuksen tuloksena tulee olla käyttökelpoisten töiden valmistaminen.

Hallinto. Kutakin ammattityökoulua varten olisi asetettava Kaupunginvaltuuston valitsema kolmijäseninen johtokunta. Ammattityökoulun lähin johto olisi johtajan toimenä.

Ohjesääntö. Komitea on edellä esitettyä ammattityökoulun suunnitelmaa noudattaen laatinut ehdotuksen tämän sekä vastedes ehkä perustettavain samaan ryhmään kuuluvain kunnan ammattikoulujen ohjesäännöksi. Tämä ehdotus rakentuu pääasiassa kaupungin ammattikoulujen voimassa olevan johtosäännön sekä Ammattikasvatuskomitean tuollaisia kouluja varten ehdottamain ohjesääntöisten määräysten pohjalle.

Palkkaedut olisivat ammattityökoulun henkilökunnalla likimain samat kuin poika-ammattikoulun vastaavilla viranpitäjillä. Tietopuolisten aineiden

opettaja saisi 4,200 markkaa vuosipalkkaa sekä 600 markan korotuksen siihen 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta. Sitä paitsi on Komitea katsonut hänelle olevan annettava 300 markan vuosipalkkio johtajantoimesta. Työmestari saisi palkkaa 3,600 markkaa sekä kolme 360 markan korotusta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta ja alityömestari 3,000 markan palkan 300 markan korotuksin mainittujen määrävuosien palveluksesta.

Esittämänsä suunnitelman mukaisen ammattityökoulun perustamisesta ja voimassapidosta on Komitea arvioinut olevan kustannuksia seuraavat laskelma- määrät: Meno-

I. Perustamiskustannukset.

a) Luokkahuone (40 oppilasta varten ja opettajahuone).

20 pulpettia, kukin 2 oppilasta varten, à 40 mk.	Smk	800: —
1 pöytä luokkahuoneeseen	”	20: —
1 tuoli	”	10: —
2 kaappia luokkahuoneeseen à 50 mk.	”	100: —
1 pöytä opettajahuoneeseen	”	50: —
1 kaappi	”	50: —
6 tuolia	”	50: —
1 musta taulu, kehys linoleumimattoineen	”	20: —
Valaistuslaitteet	”	200: —
Koulukirjastoa, kuvatauluja ja malleja varten	”	1,000: —
Yhteensä	Smk	2,300: —

b) Verstaas (40 oppilasta varten).

20 ruuvipihtiä à 45 mk.	Smk	900: —
4 ahjoa à 100 mk.	”	400: —
1 isompi sorvi	”	1,075: —
3 pienempää sorvia à 725 mk.	”	2,175: —
1 porakone	”	420: —
1 jyrsikone	”	1,000: —

1 tahko- ja kiilloituskone.....	Smk	175: —
1 vipulevysakset	”	210: —
1 reikäpuristin	”	80: —
1 vaotuskone	”	140: —
5 alasinta à 25 mk.....	”	125: —
40 vasaraa à 3 mk	”	120: —
2 väkivasaraa à 6 mk	”	12: —
Viilat	”	200: —
Ruuvinkleikkauskalut	”	150: —
Porat	”	100: —
Pihdit	”	50: —
2 ojennus- ja piirtolaattaa	”	150: —
Moottori ja voimansiirtolaitteet	”	1,500: —
Sekalaiset työkalut	”	400: —
4 viilapenkkiä, kukin 6 henkilöä varten	”	200: —
5 alasintukkia	”	75: —
Työmestarin aitiö, kaapit, pukit y. m.....	”	500: —
Valaistuslaitteet	”	200: —
Sekalaista	”	243: —
Yhteensä Smk		10,600: —

Kaikkiaan perustamiskustannuksia 12,900 markkaa.

II. Vuosikustannukset.

1 tietopuolisten aineiden vakinainen opettaja, samalla johtaja, palkkaa	4,200: —	
johtajanpalkkio.....	300: —	4,500: —
Tuntiopettajain palkkaukseen		1,500: —
1 työmestari, palkkaa		3,600: —
1 alityömestari, palkkaa		3,000: —
1 vahtimestari, paitsi huonetta ja keittiötä	1,200: —	
Työaineet	1,200: —	
Korjaukset ja täydennykset	400: —	
Aikakauslehdet ja kirjat	200: —	
Opetusvälineet	200: —	
Painatustyöt, tarverahat	400: —	
Valaistus ja käyttövoima	600: —	
Lattiain ja vaatteiden pesu	200: —	
Puhelin	100: —	4,500: —

1 luokkahuoneen (40 oppilasta varten), 1 opettaja-		
huoneen, eteisen sekä vahtimestarin huoneen ja keittiön (lämmityksineen) vuokra	2,000: —	
Verstashuoneiston vuokra (lämmityksineen)....	3,000: —	5,000: —
Yhteensä vuosikustannuksia Smk		22,100: —

Tähän tulevat lisäksi palkankorotukset 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta:

tietopuolisten aineiden opettajalle	Smk 600: —
työmestarille	” 360: —
alityömestarille	” 300: —

eli 15 vuoden kuluttua lisämenoja 3,780 markkaa.

Ammattikoulujen voimassapitokustannukset suorittavat valtio ja kunta yhteisesti ja ne jaetaan 1900 vuoden julistuksen mukaan siten, että valtio antaa apurahaksi puolet ammattikoulujen johtajan ja opettajain palkoista sekä on lisäksi korvannut puolet verstashuoneiston vuokramenoista. Samalla perusteella saanee apumaksua odottaa ammattikoulujen verstaisten voimassapitoon. Eräillä paikkakunnilla on valtioapua saatu kouluverstaisten perustamiseenkin.

Tämän mukaisesti olisi kunnalla, paitsi ehkä kerta kaikkiaan myönnettyä apumaksua kouluverstaisten perustamiseen, odotettavana vuotuista valtioapua 7,800 markkaa, jos Komitean ehdottama menosääntö pannaan pohjaksi. Kunnan menot ammattityökoulusta nousisivat siis kaikkiaan 14,300 markkaan vuodessa, ja olisivat ne 11,200 markkaa vähemmät nykyisen poika-ammattikoulun vastaavia kustannuksia.

Ammattikouluopetuksen menot vähenisivät, jos tätä opetusta varten tarpeelliset huoneistot saataisiin kaupungin kansakoulutaloista.

Tarkoitukseen tarvittava tila olisi saatavissa siten, että jokin kansakoulutalon luokkahuone (40 oppilasta varten) annettaisiin ammattityökoulun käytettäväksi sekä sitä paitsi yksi huone opettajahuoneeksi, joka samalla olisi opetusvälineiden ja kirjaston säilytyspaikkana. Eteinen olisi ammattikoululla yhteinen kansakoulun kanssa, samoin vahtimestarin huoneisto. Koulupihalle teetettäisiin vaatimaton rakennus kouluverstasta varten ja siihen lautaseinällä erotettu suoja työmestarien malleja varten.

Edut tällaisesta järjestelystä ovat ilmeiset. Verstas saisi erillisen aseman eikä sen kolina häiritsisi kansakoulutyötä. Kansakoulun oppilaissa,

joilla siten olisi tilaisuus tavata ammattityökoulun oppilaita, entisiä tovereitaan, sekä ajoittain katsella verstastyötä, heräisi harrastus ammattityökoulun antamaan käytännölliseen kasvatukseen. Ja lopuksi kävisi, niinkuin mainittiin, koko laitos halvemmaksi kuin jos ammattityökoulut sijoitettaisiin vuokrahuoneistoihin.

Komitean mielestä olisi tämä ajatus otettava harkittavaksi ja toteutettavakin, ainakin vastedes kaupungin uusien kansakoulutalojen rakennuttamisen yhteydessä.

Edellä lausutun nojalla rohkenee Komitea esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

perustaa ammattityökoulun, jossa ylemmän kansakoulun läpikäyneillä pojilla olisi tilaisuus saada sellaisia teoreettisia tietoja ja käytännöllisiä taitoja, jotka helpottavat heidän pääsyään teollisuuselinkeinoon tahi käsiammattiin;

mainitun koulun alkavaksi toimintansa syksystä 1915;

vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen puheenalaisen ja kunnan ehkä vastedes perustamain muiden samantyyppisten ammattikoulujen ohjesäännöksi;

valita ammattityökoulun johtokunnan;

käskeä tämän johtokunnan hankkia koulun perustamiseen ja voimassapitoon tarvittavat määrärahat sekä ryhtyä koulun perustamisesta muutoin johtuviin tarpeellisiin toimenpiteisiin;

niinikään antaa johtokunnan toimeksi asianmukaisella tavalla hankkia koululle valtioapua; sekä

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin asianomaisten ammattiviranomaisten kanssa vastaisten kan-

sakoulutalojen suunnitelmia laadittaessa ottaa harkittavaksi, eikä näissä koulutaloissa kävisi varaaminen tilaa ammattityökoululle.

Helsingissä, lokakuun 9 päivänä 1914.

V. von Wright.

A. Listo.

J. Reuter.

John Uggla.

Ehdotus Helsingin Poika-ammattityökoulun ohjesäännöksi.

1 §.

Helsingin ammattityökoulujen tarkoituksena on valmistaa ylemmän kansakoulun läpikäyneille pojille tilaisuutta sellaisten tietopuolisten tietojen ja käytännöllisten taitojen saamiseen, jotka helpottavat heidän pääsyään teollisuus- tahi käsiammattiin.

2 §.

Ammattityökouluissa opetetaan äidinkieltä, laskentoa ja mittausopillista laskentoa (hinnoittelua, kirjanpitoa), luonnonoppia, teknologiaa ja ammattioppia, piirustusta ja verstastyötä. Jos asianhaarat vaativat, voidaan käydä antamaan opetusta muissakin kuin edellämainituissa aineissa.

Oppikurssi käsittää kaksi työvuotta.

Ammattityökoulujen opetuskielenä on joko suomi tahi ruotsi.

3 §.

Koulut ovat toiminnassa syyskuun 1 päivästä toukokuun loppuun lyhyin joulu- ja pääsiäislomin.

Työvuoden päättyessä annetaan oppilaille vuositodistus ja täydellisen kurssin suoritettua päästötodistus, ja on todistuksiin pantava arvosana oppilaan käytöksestä ja ahkeruudesta sekä tiedoista eri oppiaineissa.

Arvosanoina käytetään nimityksiä kiitettävä (10, 9), tyydyttävä (8, 7) välttävä (6, 5) ja vähemmän tyydyttävä (4—1).

4 §.

Koulumaksuna suorittaa kukin oppilas 5 markkaa lukukaudessa, ollen johtokunnalla kuitenkin valta, kun painavia syitä siihen on, vapauttaa oppilas koulumaksusta. Nämä maksut voidaan johtokunnan harkinnan mukaan käyttää stipendeiksi toiselle luokalle siirrettäville varattomille oppilaille.

5 §.

Työammattikoulun lähin silmälläpito kuuluu johtokunnalle, jossa on kolme Kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä.

Kaupunginvaltuusto valitsee niinkään kolme varajäsentä johtokuntaan, kulloinkin kolmeksi vuodeksi.

6 §.

Johtokunnan tehtävänä on:

- a) pitää huoli koulun asioista sekä valvoa sen taloutta;
- b) hankkia koululle sopiva huoneisto;
- c) laatia ja ennen syyskuun loppua vuosittain Rahatoimikamariin lähettää koulun kulunkiarvio seuraavaa kalenterivuotta varten sekä hakea valtioapua koululle;
- d) ottaa ja erottaa koulun opettajisto ja palvelijasto;
- e) vahvistaa tuntijakosuunnitelma ja seikkaperäiset oppikurssit sekä koulun järjestyssäännöt;
- f) puheenjohtajansa kautta maksettaviksi hyväksyä laskut ja palkkauslistat;
- g) johtajan esityksestä päättää stipendien jakamisesta oppilaille;
- h) tehdä päätös oppilaan erottamisesta koulusta lukukautta pitemmäksi ajaksi; sekä
- i) vuosittain Kaupunginvaltuustolle antaa kertomus koulun toiminnasta.

7 §.

Ammattityökouluun on asetettava opettaja tietopuolisten aineiden sekä työmestari ja alityömestari käytännöllisen työn opetusta varten.

Opettaja on samalla koulun johtaja. Hänen tulee olla läpikäynyt teknillinen välikoulu sekä omata vähintään yhden vuoden käytännöllinen harjaantuminen opetuksen käsittämällä teollisuusalalla.

Työmestarien tulee olla suorittaneet teollisuuskoulun kurssi sekä näyttää todistus vähintään kolmivuotisesta verstastyöstä.

8 §.

Ammattityökoulun lähin johto kuuluu johtajalle, jonka tehtävänä on:

- a) vastaanottaa uusia oppilaita ja pitää oppilaista luetteloa;
- b) kantaa lukukausimaksut ja muut koulun tulot sekä tilittää nämä varat kahdesti vuodessa, kesä- ja joulukuun kuluessa;
- c) ylläpitää koulukuria sekä valvoa, että koulun työ käy häiriintymättä ja säännöllisesti, kuitenkin niin että kysymys oppilaan erottamisesta lukukautta pitemmäksi ajaksi jätetään johtokunnan ratkaistavaksi;
- d) hoitaa opetusvälineitä ja kirjastoa;
- e) työvuoden päättyessä laatia koulun toiminnasta vuosikertomus, joka annetaan johtokunnalle;
- f) olla johtokunnalle avullisena seuraavan kalenterivuoden kulunkiarvion laadinnassa; sekä
- g) valmistella ja esittää johtokunnan kokouksissa käsiteltäviksi tulevat asiat ja muutoin huolehtia, että johtokunta saa koulun asiat tiedokseen.

9 §.

Ammattityökoulussa on käytännöllisen työn opetusta annettava tarkoituksenmukaisessa vertaassa.

Oppilaiden valmistamat työtuotteet tulevat kunnan omiksi, ellei toisin ole sovittu. Jos johtokunta katsoo sopivaksi, maksetaan oppilaille kohtuullinen korvaus kaupaksi menevistä töistä.

10 §.

Ammattityökoulun vakinainen opettaja saa 4,200 markkaa palkkaa vuodessa 600 markan korotuksin 5, 10, ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta samassa virassa.

Työmestarilla on palkkaa 3,600 markkaa vuodessa 360 markan korotuksin 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta.

Alityömestari saa vuosipalkkaa 3,000 markkaa sekä 300 markan korotuksen 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta.

Opettajalla on 26 viikkotunnin sekä työmestarilla ja alityömestarilla kumpaisellakin 48 viikkotunnin opetusvelvollisuus.